

va sa ich netýka. Toto stanovisko zodpovedá aj prirodzenému právnomu citu a životnej praxi. Ak mám vkladnú knižku a ak som dal knižku vinkulovať, učinil som tak preto, aby som pri prípadnej strate knižky bol chránený proti strate vkladu a nie je treba, aby som takú knižku dal ešte poistiť proti krádeži vlámaním. Správnosť tohoto stanoviska uznávajú však aj poisťovacie ústavy samy. Tarifa, pre poistenie proti vlámaniu pre poisť. ústavy na Slovensku platná, predpisuje v oddieli VI. (kancelárie, obchody, nemoc. poisťovne) pre vinkulované sporiteľničné knižky prémie o 50% nižšie než pre vinkulované sporiteľničné knižky, pre ktoré platí tá istá sadzba ako pre hotové peniaze, valuty, kupóny, atď. V súdenom prípade použila žalovaná strana pre všetky shora uvedené poistené hodnoty tej istej sadzby. Aj táto okolnosť je plným dôkazom na to, že sporné vinkulované knižky neboli poistené. Márne sa snaží preto žalovaná strana vysvetlovať, že rozdiel medzi vinkulovanou a nevinkulovanou knižkou pozostáva vlastne len v otázke ľahšej resp. ťažšej možnosti k realizovaniu knižky a márne poukazuje na to, že zlodej knižky by mohol aj falšovať podpis, na ktorý je vklad viazaný a týmto spôsobom vklad vybrať. Proti tomuto nech je len toľko podotknuté, že peňažný ústav by ani nebol liberovaný, keby vinkulovaná knižka na základe zfalšovaného podpisu bola realizovaná. Z uvedeného vyplýva, že v súdenom prípade treba označiť ako poistené predmety len hotové peniaze, vlámaním stihnuté a je preto žalovaná strana povinná škodu v plnej výške nahradiť, pretože poisťná suma je vyššia, než hodnota ukradnutých predmetov.

O d v o l a c í s ú d tento rozsudok potvrdil.

N a j v y š š í s ú d dovolacej žiadosti vyhovel len čo do úrokov z prisúdenej istiny, ináč dovoláciu žiadosť zamietol. Zamietnutie dovolacej žiadosti o d ô v o d n i l takto:

Podľa nesporného prednesu strán započítala žalovaná poisťovna pri vypočítaní odškodného medzi poistené hodnoty aj vklad 330.000 Kč, na ktorý znely vinkulované sporiteľničné knižky v druhej poistenej pokladnici v čase vlámania uložené.

Je tedy spor rozhodujúcou otázkou, či bol poistený tento vklad a nie otázka, či sa poistenie vzťahovalo aj na iný hmotný záujem žalobkyne, ktorý by žalobkyni odcudzením vinkulovaných knižiek mohol vzniknúť, ktorého sa však prítomný spor netýka.

Touto druhou otázkou sa nižšie súdy nezaoberaly a preto ich zistenie, že na sporné vinkulované sporiteľničné knižky poistenie sa nevzťahovalo, treba vykladať tak, že vklad na vinkulované knižky nebol poistený, lebo vinkulované sporiteľničné knižky nie sú papierom majiteľovi svedčiacim, a že preto odovzdaním vinkulovanej knižky sa vlastníctvo vkladu neprevádza a tak odcudzením sporiteľničnej knižky nebola odcudzená vkladom vyjadrená hodnota, ako to nižšie súdy podrobne a správne odôvodnili.

Čís. 14470.

I. Ustanovenie odst. 3 čl. XXXV zák. č. 54/1932 Sb. z. a n. o snížení odpočívnych a zaopatrovacích požitkov pozostalých po bankových zamestnancoch vzťahuje sa aj na požitky, ktoré boli smluvené medzi

bankou a pozostalými; netreba, aby boli smluvené priamo medzi bankou a bankovým zamestnancom.

II. Ustanovenie odst. 3 čl. XXXV zák. č. 54/1932 Sb. z. a n. nedáva banke právo, aby odpočívne a zaopatrovacie požitky pozostalých, na platenie ktorých sa dobrovoľne zaviazala, celkom zastavila.

III. Merítkom, na akú mieru môžu byť odpočívne a zaopatrovacie požitky pozostalých podľa ustanovenia odst. 3. čl. XXXV zák. č. 54/1932 Sb. z. a n. snížené, sú **o d p o č í v n é a z a o p a t ř o v a c i e p o ž í t k y**, určené právnymi predpismi o penzijnom poistení zamestnancov, bez ohľadu na to, či dotýčny pozostalý mal by nárok na **d ô c h o d** (rentu) penzijný podľa predpisov o penzijnom poistení zamestnancov alebo len na výplatu jednej sumy.

IV. Keď výška odpočívnych a zaopatrovacích požitkov pozostalých po bankových zamestnancoch neprevyšuje výšku odpočívnych a zaopatrovacích požitkov, určených predpismi o penzijnom poistení zamestnancov, nie je banka oprávnená snížiť ich podľa odst. 3 čl. XXXV zák. č. 54/1932 Sb. z. a n.

(Rozh. z 21. VI. 1935, Rv III 35/35.)

Žalobu, ktorou domáhala sa žalujúca vdova proti žalovanej banke platenia penzie, súd prvej stolice zamietol, o d v o l a c í súd jej vyhovel. D ô v o d y: Je nesporné, že zomr. manžel žalobkyne Fridrich T. bol vedúcim riaditeľom žalovanej banky a že zomrel dňa 18. júla 1926. Je ďalej nesporné, že žalobkyňa a jej dieťa podľa platných právnych predpisov v čase úmrtia Fridricha T. nemali právneho nároku na zaopatrovacie požitky z penzijného poistenia zamestnancov od penzijného ústavu. — Je nesporný obsah výťahu z protokolu správnej rady žalovanej strany zo dňa 23. novembra 1926, podľa ktorého správna rada žalovanej sa usniesla, že pozostalej vdove po neb. Fridrichovi T. vyplatí žalovaná banka na jeden rok t. j. od júla 1927 celé požitky, ktoré mal zomr. Fridrich T., t. j. mesačne 6.000 Kč a potom od 1. augusta 1927 bude platiť žalujúcej vdove doživotnú penziu mesačných 1.000 Kč a pre jej nezl. dieťa až do dovŕšenia 18 rokov mesačne 500 Kč. Je nesporné, že túto penziu žalovaná strana od 1. mája 1933 žalobkyni platila. — Žalovaná banka zastavila penziu, pre žalujúcu vdovu podľa hore uvedeného protokolu určenú, na základe čl. XXXV. odst. 3 zákona zo dňa 21. apríla 1932, č. 54 Sb. z. a n. ako aj na tom základe, že penzia je darom, ktorý mohla odvolať pre hrubý nevďak, ktorý spatruje v tom čine žalobkyne, že vybrala svoje vklady, uložené u žalovanej banky, ktorým činom tiež dala pomocnú ruku k tomu, aby žalovaná banka finančne oslábila. — Z nesporného obsahu výťahu z protokolu zasadnutia správnej rady zo dňa 23. novembra 1926 odvolací súd zisťuje, že žalovaná banka voči žalobkyni dorúčením jej výťahu z tohoto protokolu sa zaviazala platiť v protokole uvedenú penziu, o ktorej sa žalovaná v protokole tom osvedčuje, že je to minimum, ktoré môže len zvýšiť a žalobkyňa stratí túto penziu len v prípade novšieho výdaju alebo keď znemožní platenie penzie pre žalovanú vis maior, v ktorých prípadoch žalobkyňa nemá proti žalovanej banke žiadného ná-

roku. Žalovaná tedy mimo týchto dvoch uvedených prípadov bezpodmienečne by mala platiť žalobkyňou žiadanú penziu. Žalovaná v prvom rade sa odvoláva na to, že mohla zastaviť platenie penzie na základe cit. ustanovenia zákona, ktorý sa vzťahuje aj na tento prípad, nakoľko žalovaná je bankom štátom sanovanou a ide o penziu, ktorá bola smluvená pre vdovu a pre deti zomr. vedúceho úradníka žalovanej strany, ktorú penziu platila zo svojich prostriedkov, ktorú preto mohla úplne zastaviť vzhľadom na poslednú vetu odst. 3 čl. XXXV cit. zák. a vzhľadom na to, že — ako je nesporné — zomr. Fridrich T. nemal ešte nároku na penziu ani jeho vdova na zaopatrovacie požitky z penzijného poistenia súkromných zamestnancov. Žalobkyňa proti tomu — uznávajúc, že žalovaná je bankou štátom sanovanou a preto sa na ňu vzťahuje cit. zákon — tvrdí, že na tento prípad sa nevzťahuje posledná veta cit. čl., nakoľko nejde o takú smluvnú penziu, ktorú mal na mysli zákonodarca pri vydaní zákona. — Dotyčne otázky, či penzia a zaopatrovacie požitky, určené žalovanou pre žalobkyňu a jej dieťa v protokole správnej rady, sú smluvné penzijné a zaopatrovacie požitky, odvolací súd zisťuje, že poskytnutie týchto požitkov sa zakladá na smluve, ide tedy o smluvné penzijné a zaopatrovacie požitky. Pod poslednú vetu bodu 3. čl. XXXV. zákona spadajú tie penzijné a zaopatrovacie požitky, ktoré si vymienili pozostalí po vedúcom úradníkovi banky štátom sanovanej a nemusí byť smluva, vysoké penzijné a zaopatrovacie požitky zabezpečujúca, uzavrená predchodcom pozostalých, to jest vedúcim úradníkom samým, lebo je samozrejmé, že eventuálne aj pozostalí po neb. vedúcom úradníkovi mohli si vymôcť u banky také požitky penzijné alebo zaopatrovacie, ktoré dosiahly len na základe vlivu u banky v prevysokej miere a ktoré nadmierne zaťažujú hospodárenie banky. Z prvej vety druhého odstavca výťahu z protokolu správnej rady žalovanej banky zo dňa 23. novembra 1926 treba zistiť, že žalobkyňa žiadala o penziu ešte pred 23. novembrom 1926, nakoľko sa hovorí v tomto protokole, že vyplatí sa jej titulom penzie to, čo generálny riaditeľ jej prisľúbil, tedy žalobkyňa to žiadala a na tom sa usniesla správna rada, že jej penziu vo výške v protokole uvedenej platiť bude, o tom žalobkyňu uvedomila, táto to prijala a penziu na základe toho poberala do 1. mája 1933; ide tedy o penziu smluvenú a jej vyplácanie sa zakladá na smluve, uzavrenej medzi bankou a žalujúcou vdovou vzhľadom na služebný pomer, v ktorom bol zomr. manžel žalobkyne. Bolo by tedy možno podradiť aj túto penziu pod ustanovenie zákona a mohla by ju žalovaná strana snížiť, keby ináč podmienky toho tu boli. — Mylne si vykladá žalovaná strana cit. zákon, že mohla penziu žalujúcej vdove a zaopatrovacie požitky pre jej dieťa úplne zastaviť na základe citov. zákonného ustanovenia. To by znamenalo zneužitie tohto zákona k tomu, aby penzia, na vyplácanie ktorej sa banka, štátom sanovaná, dobrovoľne zaviazala, bola jednoducho odňatá. Zákonodarca nemal a ani nemohol mať takýto cieľ a úmysel, čo vysvitá aj z dôvodovej zprávy ku tomuto zákonu, na ktorú žalobkyňa správne poukazuje, dľa ktorej nemožno vykladať zákon tak, že by vedúci úradníci alebo ich pozostalí nemohli mať nárok na penziu, a ani tak, že by na základe poslednej vety čl. XXXV zákona mohla banka zastaviť vyplácanie penzie, na platenie ktorej sa smluvne zaviazala. Zákonodarca iste nechcel docie-

líť poslednou vetou čl. XXXV. zákona to, aby vedúci úradník alebo jeho pozostalí, ktorí nemohli dosiahnuť penzijné požitky z penzijného poistenia súkromných zamestnancov, vôbec stratili penziu, na platenie ktorej banka, štátom sanovaná, sa zaviazala, len preto, lebo nenadobudli ešte nárok na penzijné a zaopatrovacie požitky podľa právnych predpisov o penzijnom poistení zamestnancov. Pri poslednej vete čl. XXXV. myslel zákonodarca len na také prípady, v ktorých boli smluvené penzijné a zaopatrovacie požitky, od ktorých banka sa nemohla oslobodiť, pretože sa zakladaly na platnej dvojstrannej smluve, preto poskytol zákon pomocnú ruku bankám, ktoré tieto požitky nadmierne zaťažovali, aby ich mohli snížiť na zákonnú mieru a tým sa oslobodily od platenia týchto vysokých penzijných požitkov, avšak nemožno vykladať zákon tak, že keď — dotýčny zamestnanec alebo jeho pozostalí nenadobudli ešte nárok na penzijné a zaopatrovacie požitky podľa penzijného zákona súkr. zamestnancov — banka by mohla snížiť penziu a zaopatrovacie požitky, na platenie ktorých sa smluvou zaviazala, na nulu a tým odpreť vôbec penzijné a zaopatrovacie požitky. — Žalovaná na platenie penzie žalobkyne a na platenie zaopatrovacích požitkov v smysle protokolu zo dňa 23. novembra 1926 sa zaviazala smluvou, hoci k ich plateniu povinná nebola a pretože podľa horeuvedeného na základe posledného odst. čl. XXXV. zákona platenie zastaviť nemohla, je len otázkou, či je treba túto penziu snížiť. — Suma 1.000 Kč mesačne pre žalujúcu vdovu a 500 Kč pre jej dieťa ako zaopatrovacie požitky nie sú vôbec prehnané sumy a ani nezvykle vysoké, nakoľko by dostávala vzhľadom na dnešné pomery vdova po vedúcom úradníkovi penziu v tej istej výške a platenie zaopatrovacích požitkov vedľa toho je časovo obmedzené a prestane zaviazanosť žalovanej platiť pre dieťa zaopatrovacie požitky, keď toto dovrší 18 rokov svojho veku. Penzia v protokole správnej rady zo dňa 23. novembra 1926 pre žalujúcu žalovanou určená je smluvná penzia a zákon nedáva žalovanej právo, aby podľa čl. XXXV. zákona túto penziu jednoducho zastavila. Tvrdí síce žalovaná, že musí pre zmenu hosp. pomerov, ktoré majú nepriaznivý účinok aj na hospodárenie aj na finančné položenie žalovanej banky, s každým halierom počítať, ale to, že platenie penzie v tejto výške by znamenalo pre žalovanú banku zhoršenie jej finančného stavu, nedokázala a penzia v určenej výške je aj skromná, aj obvyklá, tak že nemôže znamenať také finančné bremeno pre žalovanú, ktoré by odôvodnilo sníženie tejto penzie; v žiadnom prípade však neodôvodňuje zastavenie penzie. Sama žalobkyňa uznáva a je dokázané, že žalovaná nebola povinná platiť žalobkyňi penziu a zaopatrovacie požitky, žalovaná by nebola k tomu nútená ani zo smluvného služebného pomeru, v ktorom bol u nej zomr. manžel žalobkyne, ani na základe zákona a preto treba zistiť, že žalovaná túto penziu odhlasovala a poskytla podľa smluvy zo dňa 23. novembra 1926 dobrovoľne, bez zaviazanosti, isté čiste z ľudského citu, a môže byť, že aj vzhľadom na postavenie alebo zásluhy zomr. manžela žalobkyne u žalovanej strany; možno preto hovoriť o tom, že keď žalovaná odhlasovala žalobkyňi túto penziu, že chcela to dať žalobkyňi darom, ktorý sa však už zakladá na smluve a žalovaná ho odvolať nemôže, lebo nemá pre to zákonú príčinu, ani preto, že ďalšie platenie penzie by znamenalo pre ňu neznesiteľné

bremeno, ktoré by značne zhoršovalo aj hospodárenie a finančný stav, ani pre hrubý nevďak žalobkyne, lebo ani túto poslednú okolnosť žalovaná, že vtedy, keď v dôsledku zhoršenia hospodárskych pomerov (a pomerov, ktoré nastaly v bankových kruhoch aj v cudzozemsku) boli aj tu najšie bank. závody vystavené runu so strany vkladateľov a keď aj u žalovanej banky vybrali vkladatelia za rok asi 60,000.000 vkladov (väčšiu polovicu), v dôsledku čoho že bola aj žalovaná banka finančne podstatne oslabená, k tomuto oslabeniu pomáhala aj žalobkyňa tým, že si vybrala tiež viac stotisícokorunové vklady, ktoré mala u žalovanej banky. Vzhľadom však na to, že žalovaná tvrdí, že vkladatelia vybrali vyše 60,000.000 vkladu a preto bol finančný stav žalovanej oslabený, treba uviesť, že keď žalobkyňa aj skutočne vybrala u žalovanej svoje vklady — o ktorých však žalovaná nedokázala, že boli viac stotisíc korunové a žalobkyňa uznala len niekoľko desaťtisíc —, nemožno hovoriť, že zapríčinila žalobkyňa finančné oslabenie žalovanej, lebo ňou vybrané vklady reprezentujú len nepatrný zlomok vkladov, u žalovanej v tom čase viac vybraných, keď tvrdí žalovaná, že títo vybrali okolo 60 milionov korún. V tejto veľkej sume niekoľko desaťtisíc korún vkladu žalobkyne nehrá žiadnu rolu. Preto skutok žalobkyne, že vybrala svoje 10 tisícové vklady, nie je prejavom hrubej nevďačnosti proti žalovanej, preto ani z tejto príčiny nemôže žalovaná zastaviť penziu žalobkyne, na ktorú sa v protokole 23. novembra 1926 voči nej zaviazala.

N a j v y š š í s ú d dovoláciu žiadosť zamietol. D ô v o d y :

Odstavec 3. čl. XXXV. zák. č. 51/1932 Sb. z. a n. dáva sanovaným bankám také možnosť, aby snížili smluvní odpočívne a zaopatrovací dôchody — požitky členů svého představenstva, vedoucích úředníků a prokuristů a pozůstalých po nich na míru »odpočívnych a zaopatřovacích požitků podle právních předpisů o pensijním pojištění zaměstnanců«, to jest, dáva sanovaným bankám právo snížit označené příčiny smlouvou určené na míru příjmů stejného druhu, jakou určují zákonné předpisy o pensijním pojištění zaměstnanců.

Měrou, na kterou mohou býti sníženy odpočívne a zaopatřovací příjmy, to jest důchody tížící sanovanou banku, jsou, jak již řečeno, »odpočívne a zaopatřovací požitky« určené právními předpisy o pensijním pojištění zaměstnanců, jež jsou měřítkem stejného druhu a hmotného rázu, jako důchod, který má býti snížen, neboť důchod dá se měřiti zase důchodem, nikoli pevnou nějakou sumou, jak mylně má za to žalovaná banka.

Proto smysl zákona jest, že míra nepřiměřeného důchodu smluvního snižuje se na míru důchodu zákonem stanoveného.

Tak také, již předem čelíc mylným výkladům 3. odst. čl. XXXV. zák. č. 54/1932 Sb. z. a n. vykládá jej zpráva ústavně-právního výboru senátu tisk. 723/1932, výslovně zamítajíc výklad, jakoby uvedený odstavec mohl vésti k odnětí smluvních pensí vedoucích úředníků a prokuristů, což ovšem stejně platí o pensích a zaopatřovacích důchodech osob po nich pozůstalých.

V ostatním poukazuje se na podstatně správné důvody napadaného rozsudku.